

УДК 378.147.34

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/86-4-19>**Алла СЕРЕДА,***orcid.org/0009-0002-3374-8456**старший викладач кафедри загального мовознавства та іноземних мов
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Полтава, Україна) alla.koshlata@gmail.com***Світлана МАНГУРА,***orcid.org/0000-0002-7017-7317**старший викладач кафедри германської філології та перекладу
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Полтава, Україна) svetmangura@gmail.com*

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Ця стаття присвячена питанню вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням у закладах вищої освіти. У науковому доробку розглянуто інноваційні методи викладання іноземної мови за професійним спрямуванням у немовних ЗВО. Ми дослідили роботи різних науковців в галузі методики викладання іноземної мови та розглянули основні методи, які застосовуються на заняттях.

З огляду на сучасні суспільні вимоги, педагогічні дослідження підтвердили, що ключовим елементом підготовки кваліфікованого фахівця є інтеграція компетентнісного підходу в освітній процес. Також підкреслено значущість комп'ютерних технологій та їхню ефективність у вивченні іноземної мови. Застосування активних методик викладання стимулює розвиток комунікативних навичок та посилює мотивацію студентів.

Основне завдання викладача полягає у систематичному покращенні мовленнєвих знань студентів та розвитку комунікативних умінь, що є невід'ємними для професійної діяльності. Це зумовлено тим, що процес опанування іноземної мови включає в себе саме знання мови, опанування професійним змістом та формування комунікативних здібностей. Характерною особливістю навчання іноземної мови за професійним спрямуванням є її сфокусованість на конкретних професійних потребах тих, хто здобуває освіту.

Сучасним засобом є інтеграція комп'ютерних технологій у процес вивчення іноземної мови, що сприяє підвищенню мотивації студентів до сприйняття інформації іноземною мовою та зростає їхня ефективність у процесі самостійної роботи, відкриваючи нові горизонти для реалізації творчого потенціалу. Завдяки використанню цифрового простору, студенти виявляють інтерес до мультимедійних засобів при вивченні іноземної мови. Отже, всі інноваційні підходи до навчання іноземних мов дозволяють повною мірою розкрити потенціал студентів. Для викладача надзвичайно важливо постійно поглиблювати власні знання щодо методик викладання іноземної мови. Це суттєво сприятиме оптимізації активності та зацікавленості студентів, тому необхідно впроваджувати у власну педагогічну практику найновіші підходи, адже безперервний пошук нових тенденцій та їх застосування в навчальному процесі допомагає відповідати вимогам сучасності.

Ключові слова: інноваційні методи, мотивація, занурення в проєкт, здійснення діяльності, компетентнісний підхід, презентація, комп'ютерні технології.

Алла SEREDA,*orcid.org/0009-0002-3374-8456**Senior Lecturer at the General Linguistics and Foreign Languages Department
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»
(Poltava, Ukraine) alla.koshlata@gmail.com***Svitlana MANHURA,***orcid.org/0000-0002-7017-7317**Senior Lecturer at the Germanic Philology and Translation Department
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»
(Poltava, Ukraine) svetmangura@gmail.com*

INNOVATIVE APPROACHES TO FOREIGN LANGUAGES FOR SPECIFIC PURPOSES TEACHING

This article is devoted to the issue of studying a foreign language in a professional direction in higher education institutions. The scientific work considers innovative methods of teaching a foreign language in a professional direction

in non-language higher education institutions. We have studied the works of various scientists in the field of foreign language teaching methods and considered the main methods used in classes.

Given modern social requirements, pedagogical research has confirmed that a key element of training a qualified specialist is the integration of a competency-based approach into the educational process. The importance of computer technologies and their effectiveness in learning a foreign language is also emphasized. The use of active teaching methods stimulates the development of communicative skills and increases the motivation of students.

The main task of the teacher is to systematically improve students' speech knowledge and develop communicative skills, which are integral to professional activity. This is due to the fact that the process of mastering a foreign language includes knowledge of the language itself, mastering professional content and the formation of communicative abilities. A characteristic feature of teaching a foreign language in a professional direction is its focus on the specific professional needs of those who are receiving education.

A modern tool is the integration of computer technologies into the process of learning a foreign language, which helps to increase students' motivation to perceive information in a foreign language and increases their efficiency in the process of independent work, opening up new horizons for the realization of creative potential. Thanks to the use of digital space, students show interest in multimedia tools when learning a foreign language. Thus, all innovative approaches to teaching foreign languages allow students to fully reveal their potential. It is extremely important for a teacher to constantly deepen their own knowledge of foreign language teaching methods. This will significantly contribute to optimizing student activity and interest, so it is necessary to implement the latest approaches into your own pedagogical practice, because the continuous search for new trends and their application in the educational process helps to meet the requirements of modernity.

Key words: innovative methods, motivation, project immersion, activity implementation, competence approach, presentation, computer technologies.

Постановка проблеми. Значущість іноземної мови в умовах сьогодення постійно зростає. У світі іноземна мова стає ключовим засобом міжкультурного спілкування. Це визначає стратегічні напрямки вдосконалення змісту, цілей, методів та засобів її викладання. Перехід до різнорівневої підготовки вимагає зміни підходів до освітнього процесу, створення нових форм методичного забезпечення, а також переосмислення ролі викладача в особистісно-орієнтованому. Різноманіття методів вимагає раціонального вибору або поєднання взаємодоповнювальних методів та технологій. Інтенсивне навчання іноземних мов реалізується в різних методичних системах, що зумовлено різними цілями, контингентом студентів та умовами навчання. Актуальним є використання інноваційних методів викладання.

Інтеграція в європейський освітній простір, участь фахівців у міжнародних проектах вимагають володіння іноземною мовою для професійних цілей, оскільки без цього неможливий повноцінний обмін науково-технічною інформацією. Сучасні вимоги до фахівців спонукають викладачів шукати нові підходи до викладання іноземної мови за фахом. Мета викладача – поступово розширювати мовні знання студентів за спеціальністю та розвивати комунікативні вміння, властиві професійній діяльності. Навчання має ґрунтуватися на специфічному змісті, пов'язаному з певною професійною сферою. Процес навчання повинен бути різноманітним: варто доповнювати матеріал аудіо- та відеоматеріалами мовою оригіналу, щоб створити неформальну атмосферу, де студенти не соромитимуться говорити іноземною мовою.

Аналіз досліджень. Питання методики викладання іноземної мови вивчали багато науковців, зокрема А. К. Колеченко, Г. К. Крюкова, Н. Г. Ксенофонтowa, С. Ю. Ніколаєва, О. П. Петра-

шук, В. Г. Редько. Їхні праці довели, що нестандартні завдання та прийоми сприяють кращому формуванню іншомовних мовленнєвих умінь та навичок.

За останні роки зросла кількість досліджень, предметом яких стало використання інноваційних технологій у навчальному процесі. Цій темі присвячені праці таких науковців, як В. Биков, Я. Булахова, О. Бондаренко, В. Заболотний, О. Міщенко, О. Пінчук, Н. Гез, В. Гузєєв, О. Кузнєцова, В. Кумарін, С. Логачевська, М. Ляховицький, І. Підласий, Е. Полат.

Мета статті розглянути інноваційні методи та прийоми викладання іноземної мови за професійним спрямуванням. Ефективне використання інноваційних технологій у сучасній методиці є запорукою успішного вивчення іноземної мови. Сучасний викладач іноземної мови, крім глибоких фахових знань та володіння комунікативною методикою, має використовувати інформаційні технології на всіх етапах навчання – це вимога часу. Новітні інформаційні технології повинні бути дієвим засобом, що полегшить засвоєння знань, зробить навчання інтерактивним та комунікативно спрямованим.

Виклад основного матеріалу. Основні вимоги до майбутніх фахівців включають вміння презентувати інформацію іноземною мовою, вести ділове листування та документацію, вправно застосовуючи професійну термінологію. Методика навчання презентації англійською мовою базується на загальних принципах сучасної системи викладання мови професійного спрямування. Інтерактивні технології та методики викладання, що мають потенціал розвитку, створюють необхідні передумови для розвитку мовленнєвої компетенції студентів, здатності вдосконалювати професійну та загальну культуру спілкування.

Основа інтерактивного методу – колективна взаємодія: досягнення студентами комунікативних цілей відбувається через професійну та соціально-інтерактивну діяльність.

На сучасному етапі впровадження інновацій у викладанні іноземної мови для професійних цілей неможливе без проблемного підходу, головною метою якого є створення проблемних ситуацій, надання студентам допомоги у їх вирішенні, перевірка цих рішень та закріплення набутих знань. Проблемний підхід залучає студентів до досліджень, ведення дискусій, формує дослідницькі вміння, що сприяє досягненню мети. Аналіз сучасних особистісно-орієнтованих підходів до викладання фахової іноземної мови показує, що одним з найпопулярніших інноваційних методів є метод проектів, який розглядають як цілісну педагогічну систему. Його основа – навчання через творче засвоєння знань у процесі самостійної, індивідуальної чи групової діяльності для виконання професійного завдання з презентацією результату.

Виділяють різні типи проектів, вибір яких залежить від комунікативного завдання, мети та завдань роботи. Особливу увагу приділяють телекомунікаційним проектам. Метод проектів – ігровий метод, в ході якого досягається результат за допомогою колективної групової діяльності і кінцевий продукт розробляється колективно і публічно захищається. (Бігич, 2011:203). Створення проекту дає студентам можливість застосувати знання, отримані не тільки на заняттях з іноземної мови, але й з інших дисциплін. Найбільш повною класифікацією проектів у вітчизняній педагогіці є класифікація, запропонована у навчальному посібнику Е. С. Полат. Вона може бути застосована до проектів, що використовуються у викладанні будь-якої навчальної дисципліни. У даній класифікації за декількома критеріями виділяються наступні різновиди проектів: – творчі; – дослідні; – інформаційні; – ігрові; – парні; – індивідуальні; – групові. (Бігич, 2011:186). Виконання завдань проекту вимагає самостійної роботи, передбачає практичну діяльність студентів із вдосконаленням та застосуванням на практиці знань, умінь та навичок, отриманих в аудиторії; проявляється індивідуальна і колективна відповідальність за роботу в рамках проекту. (Бігич, 2011:212).

Підготовка проекту проходить в декілька етапів: 1. Вибір та розробка теми: вивчення граматики, лексики за темою, активізація матеріалу у вправах. 2. Обговорення теми та складання плану проекту. 4. Розподіл завдань. 5. Пошук та підбір матеріалу в різних джерелах. 6. Оформлення проекту. 7. Презентація: захист і обговорення результатів. (Ващук, 2011:64). Використовуючи дані методичні прийоми роботи для розвитку комунікативних умінь, студенти освоюють нові лексичні і граматичні одиниці; відпрацьовують в групі і

індивідуально мовні репліки діалогу; активізують вживання мовних кліше; складають діалоги на основі ситуації відповідно до теми проекту; вчаться будувати діалоги та монологи.

Дуже важливо, що під час виконання проектною роботи відбувається взаємодія студентів один з одним і викладачем. Метод проектів має значний вплив на формування особистості студента.

Використання комп'ютерних технологій докорінно змінило концепцію навчання мовам, значно інтенсифікувавши її. Один з нових підходів – змішане навчання, де Інтернет інтегрований у навчальний процес. На сучасному етапі триває модернізація процесу викладання іноземних мов професійного спрямування у вищій школі, продовжується активний пошук шляхів його вдосконалення. Використання інноваційних технологій є невід'ємною складовою навчання, що сприяє розвитку пізнавальної та творчої активності студентів, формуванню комунікативної, мовної та міжкультурної компетенції у середовищі, наближеному до професійної сфери (Ващук, 2011:85). Підвищені професійні вимоги до випускників і сучасні реалії ставлять перед викладачами завдання і надалі вивчати та впроваджувати найефективніші методики, поєднувати традиційні та інноваційні підходи у викладанні.

Висновки. Отже, нові методи навчання іноземних мов допомагають розкрити здібності студентів. Викладачу важливо постійно вдосконалювати знання про методи викладання. Це значно оптимізує активність та зацікавленість студентів, тому потрібно впроваджувати новітні підходи, адже постійний пошук нових тенденцій та їх застосування допомагає завжди бути в тренді. Вивчення іноземної мови потребує багато часу, терпіння і наполегливості. Мотивація до вивчення іноземної мови у студентів знижується через відсутність швидкого результату і труднощів вивчення. Основне завдання викладача – розкрити творчий потенціал студента, підвищити інтерес та активність. Головне, що необхідно враховувати використовуючи інноваційні методи викладання при вивченні іноземної мови, – це «мотивація, що є психологічним проявом потреби» (Ващук, 2011:122). Таким чином, активні методи навчання відрізняються мотивацією, активністю, креативністю, взаємодією, формуванням самоконтролю та самонавчання. На відміну від традиційних, застосування активних методів стимулює студентів до творчого пошуку, активізує їхню розумову діяльність, навчає аналізувати, правильно висловлювати свою думку, будувати логічне висловлювання, бути готовим до професійної комунікації іноземною мовою. Отже, активні методи навчання розвивають комунікативну компетенцію та спрямовані на формування стійкої мотивації до вивчення іноземної мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : Курс лекцій : навч.-метод. посіб. / О. Б. Бігич та ін.; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2011. 344 с.
2. Вашук Ф. Г. Перехід до інноваційних технологій у вищій освіті – вимога часу. Інтеграція в європейський освітній простір: здобутки, проблеми, перспективи : монографія / за заг. ред. Ф. Г. Вашука. Ужгород : ЗакДУ, 2011. 560с. (Серія «Євроінтеграція: український вимір»; Вип.16). С. 290–305.
3. Гончаров С. М. Методи, форми та інтерактивні технології навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу. Інтеграція в європейський освітній простір: здобутки, проблеми, перспективи: монографія / за заг. ред. Ф. Г. Вашука. Ужгород : ЗакДУ, 2011. 560 с. (Серія «Євроінтеграція: український вимір»; Вип.16). С. 353–362.
4. Крат О. І. Компоненти системи навчання іноземної мови професійного спрямування через зміст професійної діяльності. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2011. № 2 (2). С. 69–74
5. Крючков Г. Болонський процес як гармонізація Європейської системи вищої освіти. *Іноземні мови в навчальних закладах*. Педагогічна преса, 2004. №1. С. 4–8.
6. Кунченко В. Інноваційні методи і форми викладання в умовах удосконалення вищої освіти. *Гуманітарна освіта в профільних вищих навчальних закладах: проблеми і перспективи* : матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2005. С. 124–125.
7. Мартинова Р. Ю. Цілісна загальнодидактична модель змісту навчання іноземних мов. К. : Вища школа, 2004. 456 с.
8. Морозов В. Філософія впровадження інновацій у педагогічний процес. *Вища освіта України*. 2014. № 2. С. 36–39.
9. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтегровані технології навчання : науково-методичний посібник / за ред. О.І. Пометун. К. : Видавництво А.С.К., 2004. 192с.
10. Приходько Д. С. Інтеграція сучасних технологій у процес вивчення та викладання іноземних мов. *Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні іноземних мов* : матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 2014. 191 с.
11. Cloud N., Genesee F., Hamayan E. Literacy Instruction for English Language Learners. Ports-mouth : Heinemann, 2009. 248 p.
12. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes: A learning centred approach. Cambridge : Cambridge University Press, 2009. 183 p.

REFERENCES

1. Bigych, O. B. et. al; Nikolajeva, S. Ju. (Ed.) (2011) Metodyka formuvannja mizhkul'turnoi' inshomovnoi' komunikativnoi' kompetencii': Kurs lekcij. [Methodology of intercultural foreign language communicative competence formation: Course of lectures] Kyiv: Lenvit, 344. [in Ukrainian].
2. Vashchuk F. H. (2011) Perehidy do innovatsiynykh tekhnolohii u vyshchii osviti – vymoha chasu. Intehratsiia v yevropeyskyi osvittiiy prostir: zdobutky, problemy, perspektyvy: monohrafiia. [Integration into the European educational space: achievements, problems, prospects: monograph] za zah. red. F. H. Vashchuka. – Uzhhorod: ZakDU. – 560. – (Seriiia «Ievrointehratsiia: ukrainskyi vymir»; Vyp.16). – 290-305. [in Ukrainian].
3. Honcharov S. M. (2011) Metody, formy ta interaktyvni tekhnolohii navchannia v kredytno-modulnii systemi orhanizatsii navchalnoho protsesu. [Methods, forms and interactive technologies of learning in the credit-modular system of organizing the educational process] Intehratsiia v yevropeyskyi osvittiiy prostir: zdobutky, problemy, perspektyvy: monohrafiia: za zah. red. F. H. Vashchuka. Uzhhorod: ZakDU. 560. (Seriiia «Ievrointehratsiia: ukrainskyi vymir»; Vyp.16). 353–362. [in Ukrainian].
4. Krat O. I. (2011). Komponenty systemy navchannja inozemnoi' movy profesijnogo sprjamuvannja cherez zmist profesijnoi' dijal'nosti. [Components of a professional foreign language teaching system through the content of professional activity]. Visnyk Dnipropetrovs'kogo universytetu imeni Al'freda Nobelja. Serija "Pedagogika i psyhologija", 2 (2), 69–74. [in Ukrainian]
5. Kriuchkov H. (2004) Bolonskyi protses yak harmonizatsiia Yevropeiskoi systemy vyshchoi osvity. [The Bologna Process as the harmonization of the European Higher Education System] Inozemni movy v navchalnykh zakladykh. Pedagogichna presa. [in Ukrainian].
6. Kunchenko V. (2005) Innovatsiini metody i formy vykladannia v umovakh udoskonalennia vyshchoi osvity. [Innovative methods and forms of teaching in the context of higher education improvement] Humanitarna osvita v profilnykh vyshchykh navchalnykh zakladykh: problemy i perspektyvy: Materialy VI Vseukr. naukovopraktychnoi konferentsii. K.: NPU im. M.P. Drahomanova. 124-125. [in Ukrainian].
7. Martynova R. Yu. (2004) Tsilisna zahalnodydaktychna model zmistu navchannia inozemnykh mov. [A comprehensive general didactic model of foreign language learning content] K. : Vyshcha shkola, . 456. [in Ukrainian].
8. Morozov V. (2014) Filosofiia vprovadzhenia innovatsii u pedagogichni protses. [The philosophy of introducing innovations into the pedagogical process] Vyshcha osvita Ukrainy. № 2. 36-39. [in Ukrainian].
9. Pometun, O. I., Pyrozhenko, L. (2004). Suchasnyy урок. Interaktyvni tehnologii' navchannja [Modern lesson. Integrated learning technologies: a scientific and methodological manual]. Kyiv: Vydavnytstvo A. S. K., 192. [in Ukrainian].
10. Prykhodko D. S. (2014) Intehratsiia suchasnykh tekhnolohii u protses vyvchennia ta vykladannia inozemnykh mov. [Integration of modern technologies into the process of learning and teaching foreign languages] Materialy IX Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii «Suchasni pidkhody ta innovatsiini tendentsii u vykladanni inozemnykh mov». Kyiv. 191. [in Ukrainian].
11. Cloud N., Genesee F., Hamayan E. Literacy Instruction for English Language Learners [Text]. Ports-mouth: Heinemann, 2009. 248 p.
12. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes: A learning centred approach. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. 183 p.